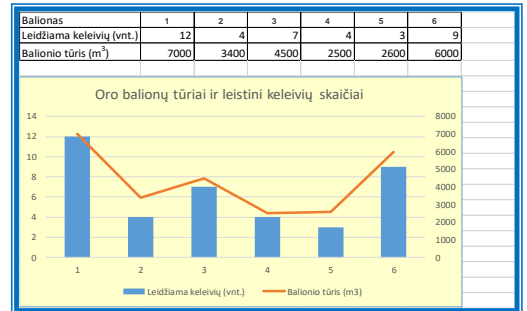

10 įdomių faktų apie oro balionus¹:

- Pirmieji keleiviai.** Karšto oro balionas buvo sukurtas ir išbandytas brolių Joseph-Michel ir Jacques-Étienne Montgolfier 1783 metais Prancūzijoje. Nors oro baliono paskirtis – skraidinti žmones, pirmieji keleiviai buvo gaidys, antis ir avis. Vėliau siūlyta skraidinti kalinius, nes jų gyvybė buvo mažiau vertinama nei mokslininkų.
- Garsiosios Naskos linijos.** Oro balionų išradėjais laikomi prancūzai, tačiau gali būti, kad karšto oro balioniais naudojami dar senovės gentys dabartinėje Peru teritorijoje. Ši abejonė kilo, ištyrus jų naudotas technologijas, be to, galimybė pakilti į viršų galėtų paaiškinti Naskos piešinių atsiradimą (piešinių, kurie matomi iš aukštai, linijos pakankamai tikslios).
- Pritaikymas kariniams tikslams.** 1783 metų rugsėjo mėnesį dar skraidinami gyvūnai, spalį – lapkritį – pirmieji žmonių skrydžiai: pradžioje nedrąsūs, naudojantis virvėmis ir kylant tik į nedidelį aukštį, vėliau įsidrąsinama pakilti vis aukščiau, išbūnant vis ilgesnį laiką ore. 1874 metais oro balionai panaudojami karyboje: pirmoji užduotis – žvalgybos iš oro operacija Fleriuso mūšyje.
- Stiklinės grindys.** Oro balionas su stiklinėmis krepšio grindimis pademonstruotas 2010 metais. Viena vertus, kylant galima stebėti vaizdą po kojomis, aiškiai matoma, kaip tolsta žemė, kita vertus, tai yra žmogaus psichologinio tvirtumo išbandymas: nors suvokiama, kad stiklas nesubyrės, tačiau nėra paprasta tuo patikėti kylant.
- Ne visi balionai turi krepšį.** XIX amžiaus pabaigoje – XX amžiaus pradžioje įvairiose mugėse išpopuliarėjo dūmų balionų pasirodymai: virš laužo išskleidžiamas karšto oro balionas, prie jo pririšamas savamokslis kaskadininkas su parašiotu; balionui prisipildžius ir jį atkabinus nuo žemės, balionas šaudavo į viršų. Aukščiausioje taške adrenalino mėgėjas atsikabindavo ir parašiotu nusileisdavo žemyn, lydimas minios plojimų.
- Dvikova.** Dviejų vyrų dvikova dėl operos dainininkės Tirevit širdies Paryžiuje 1808 metais sutraukė minias žiūrovų. Vyras pakilo virš miesto ir paleido po vieną šūvį. Vienas balionas prakiuro ir nukrito, nusinešdamas ir keleivių gyvybes. Kitas pilotas nebuvo sužeistas ir saugiai nusileido.
- Šampanas po nusileidimo.** Šios tradicijos ištakos: anksčiau šampanas buvo skiriamas žemės savininkui už ištryptus laukus ar javus. Dabar tai – tik sena istorinė tradicija.
- Aukščiausiai pakilęs oro balionas.** 2005 metais Dr Vijaypat Singhania pakilo į 21 027 metrų aukštį virš Mumbajaus.
- Lietus – ne draugas.** Vanduo ant karšto baliono gali stipriai įkaisti ir per kurį laiką apgadinti jo medžiagą. Be to, įsismarkavus audrai, suprastėja matomumas ir tai trukdo mėgautis skrydžiu, Taigi, lyjant neskraidoma.

¹ Medžiaga paimta iš svetainės Nodum.lt, kurios adresas:

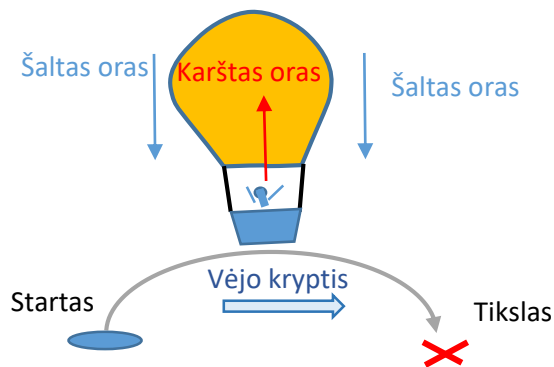
10. **Oro baliono pilotavimas.** Pilotas gali įjungti degiklius, kad labiau įkaitintų orą ir paskatintų balioną kilti. Jis taip pat gali atidaryti angą balione, kuri išleidžia dalį oro ir padeda balionui leistis. Apie krypties keitimą galvoti sunku. Tereikia mokytis meteorologijos ir klausytis orų prognozių – beveik viskas priklauso nuo vėjo.

Čia pateikta keletas įdomesnių faktų apie oro balionus, tačiau ar žinote, kad oro balionai kyla į viršų, veikiami Archimedo jėgos, kuri skaičiuojama pagal formulę: $F_A = p_d V g$, čia p_d – dujų tankis, V – tūris, g – laisvo kritimo pagreitis.

Laisvo kritimo pagreitis apskaičiuojamas pagal formulę: $g = G \frac{m}{r^2} = 9.98 \frac{m}{s^2}$, čia G – gravitacinė konstanta, m – žemės masė, r – žemės spindulys.

Norint daugiau sužinoti apie oro balionus ir patirti, kas tai yra, reikia paskraidyti. Viena iš užduočių pilotams yra tokia: pilotas prieš pakildamas nurodo tikslą – konkrečią vietą (pvz., sankryžą, pievelę). Užduotis parodo, kaip pilotas geba įvertinti vėjo kryptį, stiprumą, jo kitimą ir atsikristi į tikslą.

Smagaus skrydžio!